POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU.

GOD. XXVI. BR. 9-1

Zagreb, 1944

GOSPINA KRUNICA

GOSPINA KRUNICA

MARIJIN LISTOPAD

Već godine 1883. odredio je papa Lav XIII. da se mjesec listopad posveti Kraljici presvete Krunice, i to upravo molitvom presvete Krunice. Lav XIII. imao je za svoga vladanja mnogo potežkoća i briga, ali im je bio dorastao, jer je bio genijalan papa. Svojim poslanicama katoličkom svietu rješavao je mnoga težka pitanja, osobito takozvano družtvovno (socialno) pitanje. Ipak je taj papa bio sviestan, da svi ljudski napori ne će pomoći izmorenom čovječanstvu, ako mu ne dođe pomoć s neba. A jer između nas i Boga stoji Posrednica svih milosti, odredio je Lav XIII., da se za tolike potrebite milosti moli njezin zagovor molitvom, koja je njoj najmilija: presvetom Krunicom. Lav XIII. je dobro razumio zašto je u Lurdu Majka Božja kod ukazanja Bernardici prebirala među prstima presvetu Krunicu. Shvatili su to pravilno i vjernici širom svieta, pa je poziv Lava XIII. o posveti mjeseca listopada Kraljici presvete Krunice naišao na sveobće oduševljenje i prijem, a od onda kreću i kruničarska hodočašća u Lurd upravo u ovom mjesecu.

Kako su svi pokreti ljudske duše, pa tako i oduševljenje, podvrgnuti obćem zakonu ohlađivanja i zamiranja, dobra majka ponovno je sišla s nebesa do sela Fatime, da podsjeti svoju djecu, kako je opet ključ rješenja težkih nevolja i patnja u molitvi Krunice. Tu misao ponavlja nekoliko puta u svojim ukazanjima, dok konačno 13. listopada, pred množtvom od sedamdeset tisuća koje moli krunicu, izjavi maloj Luciji: »Ja sam Majka Božja presvete Krunice.« — I taj dan zapovieda — već šesti put — »neka vjernici mole svaki dan presvetu Krunicu i čine pokoru za griehe svieta«. A neposredno nakon toga zbiva se obećano fatimsko čudo sa suncem, čudo, koje je vidjelo čitavo množtvo. Dakle je Majka Božja odabrala upravo mjesec listopad, da se predstavi svietu kao Kraljica presvete Krunice i da već šesti — posljednji put naredi, da se moli presveta Krunica za spas svieta. I da ne bude nikakve sumnje, da su to njezine rieči i da je to njezina volja, potvrdila ih je osobitim čudom, koje je ranije obećala, ali ga je isto u listopadu izvršila. Time je i ona za svoje izvanredne milosti odabrala mjesec listopad i priznala ga sebi posvećenim mjesecom po molitvi presvete Krunice. Zato se u Fatimi održavaju svetčanosti upravo u ovom mjesecu; zato je i Pio XII. upravo u ovom mjesecu 1942. god. posvetio cielu crkvu i cieli sviet Bezgriešnom Srdcu Kraljice presvete Krunice.

Mi smo svi željni mira, a mnogi bi bili zadovoljni i samim prestankom rata. Svršetak rata ne mora biti uzpostava mira, pa možda ni početak mira, osobito onda kada rat prestaje samo zato, što je jedna od ratujućih stranaka izcrpljena. A ipak mnogi bi se smatrali usrećenim i takovim svršetkom rata, jer misle da je mir u pravom smislu samo jedna iluzija. Doista, kada pomislimo da pravi mir ide samo u zagrljaju pravde, a da nositelji sile redovno na njoj osnivaju svoje zahtjeve; kada pomislimo kako je ideološka i praktična poganština zarazila čitav sviet, a kršćanska su načela, bezobrazno proglašena liepim riečima za naivne i nerealne ljude, za neki drugi sviet, ali ne za ovaj! kada pomislimo da jasno svietlo ovih načela čuva usred tame sadašnjice samo jedna sila, ali duhovna sila, koja nema materialne ni oružane snage, da ih svakome nametne; — da, kada sve to pomislimo, onda bismo, po ljudskim zaključcima, morali biti pesimisti i ne bismo mogli vjerovati u mir, za kojim ipak tako neodoljivo čeznemo.

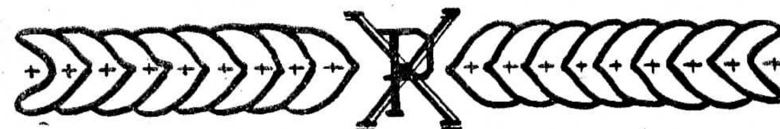
A ipak, mi smo optimisti, ne zato što mir priželjkujemo, ni zato što nam možda srdce sluti na dobro. To je neobrazloženo očekivanje dobra. To je sliepa i slaba utjeha, jedini liek za bolove, kada drugog lieka nema. Ali naš je optimizam obrazložen. Zlo je i previše veliko, a da bi se moglo ukloniti bez zahvata s one strane, koja je Sila nad svim silama, i koja će se proslaviti i još jedamput objaviti u čudu onoga i onakvoga mira, koji sviet ne može dati, nego je dar neba. Mi u to čudo vjerujemo, jer je ono počelo u Fatimi, i jer su u Fatimi postavljeni uvjeti za takav pravedan, častan i trajan mir:

»Molite!... Molite presvetu Krunicu! — Činite pokoru!... davajte zadovoljštinu!... Žrtvujte se!... Promienite svoj život, ne vriedjajte Boga griehom!...«

Dakle najprije presveta Krunica! Zašto? — Jer će nas ova divna molitva razmatranja o Kristu i Mariji naučiti boljem životu, da ne vriedjamo Boga i da za griehe činimo pokoru, davamo zadovoljštinu i da se žrtvujemo.

U mjesecu listopadu posvećenom Kraljici prehvete Krunice i Kraljici mira, podignimo kao silna Božja vojska, svoje ruke na molitvu presvete Krunice, da se milosrdno Srdce Božje zagovorom materinskog i bezgriešnog Srdca Marijina smiluje, te podieli svoj dar mira ljudskom srdcu, i kroza nj čitavom ljudskom družtvu.

O. ANDJELKO FAZINIĆ, O. P.

»Gospina Krunica« — Zagreb, Šufflaya 8 I. — Predplata: Kuna 200.—; podporna: Kuna 300.—. — Urednik Rajmund Kupareo. — Tiskara Braća Kralj, Pavla Radića ul. 9. — Ček. rač. br. 36.817

DESETGODIŠNJICA BISKUPOVANJA ZAGREBAČKOG NADBISKUPA I METROPOLITE

DRA ALOJZIJA STEPINCA

Obljetnice su zgode, da se napravi izvješće rada, odade priznanje i slavi jubilarca. Već kod desete obljetnice našega preuzvišenog nadbiskupa zagrebačkog to je izvješće, hvala dobrom Bogu, prebogato i posve stvarno, pa bismo, zahvaljujući u prvom redu Bogu, djelitelju svih dobara, morali zahvaljivati i preuzvišenom jubilarcu, te proslaviti tako riedko plodan rad. On medjutim te slave nije htio, dapače je htio da se o njemu ništa i ne piše. Ali štampa, osobito katolička, doniela je ipak prikaze njegova života i njegove djelatnosti, radi onih Kristovih rieči: »Neka ljudi vide vaša dobra djela i hvale Otca vašega, koji je na nebesima«.

Preuzvišeni Nadbiskup, kao pravi pastir duša, mnogo je učinio na podizanju vjerskog i ćudorednog života; osnovao je u Zagrebu i njegovoj okolici šestnaest novih župa, priređuje diecezanske euharistijske kongrese, nastoji da se po njegovim župama drže svete misije i duhovne vježbe, sam neumorno propovieda, promiče bratovštine, katoličke organizacije, osobito katoličku akciju, pomaže redovnicima i redovnicama, da se razviju i budu Njegovi dobri suradnici. Kad su Dominikanci težko nastradali uslied bombardiranja njihovog samostana u Zagrebu, pa samostana i crkava u Šibeniku, Trogiru, Splitu, Staromgradu i Gružu, Nadbiskup im je s mnogo razumievanja za njihove patnje ustupio jedan dio prostorija svojeg dvorca u Brezovici, da se tamo smjeste, dok ne budu opet mogli useliti u svoj samostan. Isto je tako ustupio njihovoj zagrebačkoj gimnaziji prostorije u svojem bogoslovskom sjemeništu. On je podigao Karmelićankama novi, uzorno građeni samostan na svojem dobru u Brezovici, da bi molitvama i žrtvama pomagale svećenstvo u apostolatu i revnosti! On širi štovanje naših narodnih svetaca i trudi se, da se njihov vienac proširi. Da bi primienio najljepšu vrlinu, ljubav, i da bi pomagao najvećoj biedi, koja je ranije harala osobito u predgrađu Zagreba, a danas u svim popaljenim i opustošenim krajevima, osobito na Primorju, Nadbiskup je preko ustanove »Caritas« sabirao po biskupiji novac i živežne namirnice, te poslao potrebnima preko 50 vagona razne hrane.

Štovatelje Marijine možda će ipak najviše zanimati, da je preuzvišeni Nadbiskup osobiti štovatelj Marijin i promicatelj pobožnosti prema njoj, naročito prema presv. Krunici. Značajno je, da je svoju prvu svetu Misu služio u bazilici Santa Maria Maggiore, najvećoj Gospinoj crkvi u Rimu. Naše najveće i najljepše svetište Majke Božje Bistričke duboko mu je na srdcu; On ga uređuje i obnavlja zanosnim odazivom vjernika iz čitave Hrvatske, ukrasuje ga križnim putem, a sigurno će jednom Marijino Svetište biti ukrašeno i postajama petnaest otajstava presv. Krunice, kako je to krasno postavljeno u Fatimi. I skoro poslije dva stoljeća povratio je ponovo u Hrvatsku stari i zaslužni Red Pavlina i kani im povjeriti staro njihovo svetište Majke Božje Bistričke. Nadbiskup svake godine hodočasti sa zagrebačkim hodočastnicima do Bistrice. — Godine 1935. i 1937. odredio je za svibanj naknadnu pobožnost na čast Majke Božje, kao zadovoljštinu za psovke, kojima je povrieđena i u hrvatskom narodu. Godine 1939. odredio je, da joj se molimo za mir. Godine 1941. ponovno određuje, da se u listopadu održe pobožnosti u naknadu za narodne griehe. Po njegovoj naredbi posvetio se hrvatski narod u jubilarnoj godini Majci Božjoj. Prva posveta je bila u Mariji Bistrici prigodom zagrebačkog hodočašća. Godine 1942. i 1943. odredio je da se vjernici Njegove dieceze posvete prečistom Srdcu Marijinu, a tom je prigodom preporučio pobožnost prvih subota i bratovštinu Srdca Marijina.

Nadbiskup u širenju pobožnosti na osobiti način preporučuje Krunicu. Tako je ovu pobožnost više puta preporučio toplo posebnim okružnicama, pozivajući vjernike, da je mole zajednički i posebnički. On hvali, podpomaže i preporučuje kruničarski pokret; najrevniji je njegov promicatelj. Njegovim zahvatom uistinu se po župama razmahao pravi molitveni pokret presv. Krunice, a osobito u obliku Žive Krunice. Množe se neprestano u zagrebačkoj nadbiskupiji svježi vienci Žive Krunice Majci Božjoj. Da bi podučio vjernike kako se pobožno i koristno razmatra presv. Krunica, preveo je iz francuzkog krasnu knjižicu »Krunica«, koju je izdala naša naklada »Istina«. Nadbiskup je sam revan kruničar. U listopadu prošle godine predvodio je zagrebačke vjernike moljenjem Krunice i to svakog dana u drugoj crkvi. On moli svih petnaest otajstava subotom pred Presvetim u novom karmelskom svetištu u Brezovici, ali on i svagdano moli zajednički sv. Krunicu u svojem nadbiskupskom dvoru. — Naš Nadbiskup vjeruje, da će nam po Krunici doći spas, jer je tako bilo uviek u burnim časovima ljudske poviesti i jer je Majka Božja u Fatimi tako rekla.

Mi svi, koji skupa s njime svagdano zazivljemo Njezinu zaštitu i zagovor, molimo je posebno i vruće, da pod svojim materinskim okriljem čuva našeg Nadbiskupa i da bude uviek uza nj, osobito u najtežim časovima Njegovog križnog puta.

F.

Himna Kristovim očima

Nek je slava, Kriste, Tvojim dragim očima,
Kojima siješ radost kud Ti noga krene,
I u ovim crnim, bezradostnim noćima
Privlačiš k Sebi zavedene.

Nek je slava, Kriste, Tvojim blagim riečima,
Kojima blažiš tugu i života rane,
I umorne s težkim teretom na plećima
Sokoliš nadom u vedrije dane.

Nek je slava, Kriste, Tvojim silnim rukama,
Kojima ravnaš svjetove u okretaju,
I neznanu dušu, kušanu u mukama,
Grliš ko diete u svom naručaju.

Nek je slava, Kriste, Tvojim žarkim ranama,
Kojima pružaš ljubav čistiju od zlata
I činiš da lete k nebotičnim stranama
Bezbrojna patnika jata.

Nek je slava, Kriste, Tvojim divnim pjesmama,
Kojima vabiš ljude do svoga oltara,
Da na Tvojim svetim, neusahlim česmama
Zagrabe radost sretnih ubogara.

RAJMUND KUPAREO

KRALJICA PRESVETE KRUNICE POMAŽE

Dinka Radičić: spašena njoj draga osoba od očite smrti iz ruku neprijatelja. U zahvalu 1000 Kn.

M. K.: osjetila zaštitu za se i za svoju obitelj prigodom bombardiranja (pripomoć glasniku 200 Kn).

N. N. (Dubrovnik): zahvaljuje Gospi, Srdcu Isusovu, sv. Josipu i sv. Antunu, što joj se sin izbavio iz odmetničkih ruku 8. svibnja u času moljenja molbenice (pripomoć za glasnik 500 Kn).

Slavko Križ: za pomoć u težkoj operaciji.

Terezija Degmečić (Andrievci): zahvaljuje za uslišanu prošnju (pripomoć glasniku 300 Kn).

Šarić Mila (Travnik): spašeno diete i kuća prigodom bombardiranja (pripomoć za glasnik 500 Kn).

Opazka: Molimo predplatnike da budu u »Zahvalnicama« sažeti i jasni.

SMJERNICE DUHOVNOG ŽIVOTA

VJERA I ŽIVOT

Dosta je učenih razprava napisano kod nas o odnosu vjere i znanosti, vjere i umjetnosti. Nas, koji doživljujemo rušenje svih tekovina umjetnosti i kulture, zanima osim brige za goli život još jedno goruće pitanje, koje bismo mogli izraziti ovako: zašto je vjera, koja je bila glavni stvaralac tih vrednota danas nečujna i zapostavljena? Mi gledamo oko sebe ljude, koji uza sve strahote rata još uviek imaju vjere u život, ali nemaju vjere (nadnaravne vjere) u životu. Nad ruševinama svega ostaje čovjek pred groznom zagonetkom: zar s rušenjem sve prestaje? Ako ne prestaje, gdje je, vjera, koja ga je morala zaustaviti? — Mase ne vjeruju. Mi se katolici gorko varamo, kad s ponosom nabrajamo koliko nas ima na svietu. Izključimo ogroman broj onih, koji su samo po krštenju katolici, zatim još veći broj onih, koji ne žive katolički, pak da onda napravimo brojitbu? Mnoga naša sela, o kojima smo nekada u katoličkim novinama i časopisima čitali liepe izvještaje s proštenja i proslava, postala su preko noći indiferentna za vjeru. Tome se ne moramo čuditi. Dobro je netko uztvrdio, da je u mnogim hrvatskim selima vjera bila svedena na sujevjerje. Polazilo se u crkvu par puta godišnje iz običaja, blagoslovine su se unosile u kuću opet iz običaja, a sakramentalnog života nije uobće ni bilo. A mi, koji boravimo u gradu, s malodušjem se pitamo: koliko ima među nama katolika prožetih vjerskim načelima u javnom i posebničkom životu? koji ne prave kompromisa ni s ćudoređem ni s dogmom? koji nisu udesili posebnički život po »svojoj« moralci? To su porazne činjenice, kojima moramo otvoreno pogledati u oči. Vjera je razstavljena od života, a ona bi u praksi morala biti sami život.

Koji je i kakav je to život, koji mora oblikovati vjera? Nije to samo život odabranih mistika. Vjera mora prožeti sav život, koji se odrazuje već od biološko-fizioložkih funkcija pa do najjačih duševnih napora. Krist nam je to sasvim jasno pokazao. Gladnima treba dati kruha, da im tielo može vršiti službu, i to kruha toliko, da se nasite (Mt. 14, 20). Žednome treba dati »čašu vode« i za tu čašu dobit ćemo plaću na nebu. Bolestnicima treba pomoći, ozdravljati ih, ako ne čudom, a ono bar pripomoću. Nesretnike treba »uzeti i na svoj trošak prenieti u gostionicu«, da se oporave, kao što je učinio milosrdni Samaritanac (Lk. gl. 10). Krist nije samo tješio ljude »velikom plaćom na nebesima« (Mt. 5, 12). On je to kazao najprije onim savršenima, koji su bili

spremni na žrtve, a ne toliko onom množtvu, koje onda kao i danas samo u obilju i imanju vidi blagoslov Božji. Osam blaženstava na Gori, koja obećavaju nagradu za suze na drugom svietu, izrečena su poglavito apostolima. »I kad On sjede, pristupiše k Njemu Njegovi učenici. I otvorio je usta Svoja i učio ih« (Mat. 5, 1). — Katolici se ponose da imaju najljepšu družtvovnu nauku, a koliko ih ima, koji je do u tančine provode u život? A život počinje najprije sa zadovoljavanjem onog minimuma obstanka. Zaludu je samo liepo govoriti i tješiti. Krist je najprije »radio (a onda) učio« (Dj. ap. 1, 1). Vjera oblikuje život u svim njegovim stepenima. Život bogatih nije vriedniji od siromašnih. U tome i jest najsilnija revolucija kršćanstva, izražena u poslanicama sv. Pavla: nema pred Bogom ni slobodnjaka, ni roba, nema vriednijih i manje vriednijih staleža. Vjera ne ovisi o vladavinama ni upravama. Ona u svakoj zemlji, staležu, vladavini mora djelovati, jer je iznad njih.

A da ne govorimo, kako vjera mora oblikovati duševni život. Katolici su nažalost neriedko u poviesti prepustili drugima vodstvo u umjetnosti i znanosti i u javnom mnienju. Radi časovite pohvale umjetnik je bio spreman prevući preko svog katoličkog nazora na sviet i život koprenu neke tobožnje širokogrudnosti, učenjak se trsio, da bude pohvaljen od drugog tabora, jer je tobože taj nepristran. A vođenje javnog života udešavalo se prema kojekakvim zakonima, koji se ne slažu s evanđeljem, koji se čak protive osnovnim zakonima dekaloga. I tako je vjera ostala tek formalnost, iako joj se teoretski priznavala najveća vriednost i ljepota.

Katolici se strašno uznemiruju, kad čuju, kako ovaj ili onaj tvrdi da je vjera »privatna stvar«. Mi se ne bojimo uztvrditi: vjera mora biti najprije privatna stvar i tek onda, kad ona prožme cieli život pojedinca i to baš njegov posebnički život, tek će tada njezina vriednost biti podpuna u javnom životu. Nitko ne može zaniekati, da vjera ima pravo upravljati i javnim životom. To je njezino pravo, za koje se moramo boriti svim snagama, jer Bog je gospodar ne samo pojedinca nego i družtva. Ali još se više moramo brinuti da vjera ne bude izražena u javnom životu samo time, što je dobila slobodu djelovanja uredivši pravne odnose s državom, nego da se učinak njenog djelovanja opazi na svakom pojedincu. Opasna je igra dvostrukog morala: jednog posebničkog, drugog javnog. Ta igra nije nikada koristila Crkvi.

S ovo nekoliko misli htjeli smo podsjetiti naše čitatelje na djelokrug vjere. Nismo namjerno iznieli nijedan pojedinačni slučaj, u kojem bismo pokazali, kako vjera oblikuje život. Međutim smatramo potrebnim naglasiti da je čitavo to pitanje već davno prije izraženo u poznatoj apostolovoj opomeni: »Vjera bez dobrih djela je mrtva«. Nisu to samo djela milostinje, nego djelotvorno izpunjavanje zapoviedi Boga i Crkve. Kad ta izreka ne bude mrtva nego oživotvorena, vjera će slaviti svoju pobjedu.

Mi se ne bojimo budućnosti. U vjeri imamo rješenje svih težkoća. Ona daje smjernice družtvu, nauci i umjetnosti. Samo ih treba provesti u život i to što prije, da nam budućnost ne kaže: »Katolici, zakasnili ste!«

RANKO VRBOV

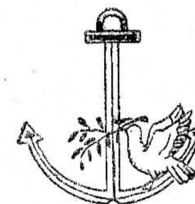
KRV PRVIH MUČENIKA

MUČENIČTVO SV. KVIRINA

BISKUPA GRADA SISKA

Quirinum, placitum Deo,
Urbis moenia Sisciae.:.
Complexu patrio fovent.
Prudencije. († 410.)

Katolički pjesnik Prudencije, rodom Španjolac, kojeg su mnoge pjesme uvrštene u crkveno bogoslužje, posvetio je i našem svetcu 7. himan svoje zbirke »Peristephanon« (»O pobjedničkim viencima«). Tu on svjedoči, da tielo našega mučenika »Kvirina, Bogu omiljela — bedemi Siska grada — u očinski zagrljaj grle.« Stalno je takodjer da su početkom 5. vieka panonski kršćani ,pred provalom o seobi naroda, prenieli svete Kvirinove moći u Rim, gdje bijahu sahranjene u t. zv. »Platoniji«, polukružnoj grobnoj kapeli, »Ad Catacumbas«, a to je u katakombama sv .Sebastijana na Via Appia. Pripominjem da su u tim katakombama počivale i moći sv. Petra i Pavla od g. 258., kad je započeo Valerijanov progon, pa do 4. vieka: tad prenieše tielo sv. Petra u Vatikan, a tielo sv. Pavla u baziliku utemeljenu od cara Konstantina, blizu ceste, što vodi u Ostiju.

Izmedju mnogih pobjednika u Kristovoj vojsci, koji se dovinuše triumfa, bio je i blaženi Kvirin, sisački biskup. Namjestnik je Maksim izdao nalog da ga uhvate. Pomno su ga tražili. Kako je sveti biskup za to saznao, išao je iz jednog mjesta u drugo. Međutim ga na biegu uhvatiše i povedoše namjestniku.

NAMJESTNIK ga Maksim zapita: Kamo si bježao?

BISKUP KVIRIN odgovori: Nisam bježao, već sam radio, što mi je zapovjedio Gospodin. Za nas je pisano: »Kad vas progone u jednom gradu, bježite u koji drugi«. (Mat. 10, 23.)

NAMJESTNIK Maksim na to: Tko je to zapovjedio?

BISKUP KVIRIN odvrati: Krist, koji je pravi Bog.

MAKSIM reče: Zar nisi znao, da te naredbe careva svagdje mogu dostići? Da ti onaj, koga nazivaš pravim Bo-

gom, ne može pomoći, ako si uhvaćen? I sad su te eto na biegu uhvatili i doveli amo!

BISKUP KVIRIN: On je vazda uz nas! Gospodin, koga častimo, može nam pomoći, gdje god mi bili. I sada, kad me uhvatiše, bio je sa mnom. I ovdje je sa mnom i daje mi snage, pa ti iz mojih usta odgovara. (V. Mat. 10, 19.)

MAKSIM na to: Ti si se mnogo razpričao, i tako bi htio da se odloži naredba velikih careva. Evo ti, dakle, pročitaj božansko pismo, pa vrši, što oni nalažu!

BISKUP KVIRIN: Ne ću poslušati zapoviedi tvojih careva, jer su bogohulne. Oni naređuju, što se protivi Božjim zapovjedima, neka Kristovi sluge žrtvuju vašim bogovima. Ne ću da im služim, jer oni su ništetni. Bog, kome služim, na nebu je i na zemlji i na moru. On je svadje, iznad svega, budući sve obuhvaća. Sve je po njemu stvoreno i sve postoji u njemu. (V. Kološ. 1, 16—17.)

MAKSIM pak reče: Predugo si živio i naučio liepih bajka. Evo ti tamjan, pa priznaj bogove, kojih nisi častio. Postat ćeš vrlo mudar, budeš li htio poslušati naredbe. Ako li se pak ne predomisliš i ne pokažeš voljnim, znaj da te čekaju različite kazne i da će strašna smrt biti kraj tvoga života.

BISKUP KVIRIN odgovori: Kazne, s kojima mi se prietiš, ja držim za slavu. Smrt, koju mi obećavaš, dat će mi vječni život, ako je podnesem. Stoga želim biti vjeran svome Bogu, a ne tvojim carevima. Ne vjerujem u bogove, kojih nema, i na žrtvenike demona ne ću prosuti tamjana, jer ja znam za žrtvenik svoga Boga, na kojem sam mu sažgao pravu, blagoduhu žrtvu.

MAKSIM je rekao: Vidim, da te ludovanje tjera u smrt. Žrtvuj bogovima!

BISKUP KVIRIN odgovara: Demonima ne žrtvujem, jer je pisano: »Svi su bogovi narodâ idoli ništavi« (Ps. 96, 5.) i »Tko žrtvuje bogovima, neka se pogubi« (2. Mojs. 22, 19.)

NAMJESTNIK Maksim tada zapovjedi, da ga izbiju šibama, pa mu reče: Pazi! Priznaj, da su bogovi, kojima služi rimsko carstvo. Zato pristani, pa ćeš biti svećenik velikog boga Jupitra; ne htjedneš li, poslat ću te Amanciju, namjestniku prve Panonije, da od njega primiš zasluženu smrtnu osudu. Ostavi se dakle toga bezumlja i poslušaj!

BISKUP KVIRIN odgovori: Sad uistinu vršim svećeničku službu, sad ću doista postati svećenik, kad samog sebe žrtvujem pravome Bogu. Veseli me, što je moje tielo pretrpjelo udarce, a boli nisam oćutio. Zato ti se nudjam za gore kazne, eda oni, kojima sam u ovom životu bio predstojnikom, dodju za mnom u vječni život, do kojeg se tim putem lako stiže.

NAMJESTNIK MAKSIM je rekao: Zatvorite ga u tamnicu i bacite u okove, dok se ne otriezni.

BISKUP KVIRIN odgovori: Ne bojim se tamnice, jer vjerujem da će sa mnom biti u tamnici Bog moj, koji je uviek uz one, što ga časte.

Bacili su ga u okove i zatvorili u tamnicu.

BISKUP KVIRIN je počeo moliti i govoraše: Hvala ti, Gospodine, što su mi se radi tebe ovako izrugali; molim, da uznici u ovoj tamnici upoznaju da ja častim pravoga Boga, i vjeruju, da nema drugog Boga osim tebe.

O ponoći zasja u tamnici velika svjetlost. Kad to vidje tamničar, raztvori tamnicu i baci se pred noge blaženom Kvirinu, pa će suznih očiju: Moli se za me Gospodinu, jer vjerujem, da nema drugoga Boga, osim ovoga, koga ti častiš. — Blaženi ga je biskup dugo upućivao i krstio ga u ime Gospodina našega Isusa Krista.

Nakon tri dana zapovjedi Maksim da biskupa Kvirina gone u prvu Panoniju k namjestniku Amanciju, eda zbog svoje buntovnosti protiv carskih zakona primi smrtnu osudu.

Dovedoše ga u prvu Panoniju. U lancima su ga vodili kroz razna mjesta k sudištu namjestnika Amancija. Put ih je vodio po mjestima duž Dunava. Blaženoga biskupa Kvirina postaviše pred Amancija, koji se tog dana povratio iz mjesta Skarbancije (danas Šopron u zap. Madjarskoj). Medjutim namjestnik odredi da ga vode u mjesto Sabariju (danas Szombathely), da ga tamo presluša. K svetom biskupu Kvirinu dodjoše kršćanske žene i donieše mu jela i pića. Videći blaženi Kvirin njihovu vjeru, primi, što mu donesoše, a kad je blagoslovio, odpadoše verige s njegovih ruku i nogu. Kad je blagovao i žene otišle, stražari ga odvedoše u Sabariju.

Namjestnik Amancij naredi, da činovničtvo sve pripravi za uredovanje u gledalištu (amfiteatru).

NAMJESTNIK Amancij, kad su ga izveli preda nj, reče: Pitam te: je li istina to, što zapisnik govori, da si se tako drzko ponio pred sudcem Maksimom?

BISKUP KVIRIN odgovori: U Sisku sam priznao pravoga Boga; u njega se svim srdcem stavljam, od njega, koji je jedini pravi Bog, nitko me ne će moći razstaviti.

NAMJESTNIK Amancij na to: Žao mi je tvoje starosti, da je oskvrnem bičevanjem. Zato želim riečima okrenuti tvoje srdce, da se popraviš. Obećajem ti, da ću te ostaviti na životu, da vrieme svoje starosti, koje još imaš, provedeš casteći bogove, kako naredjuju carski zakoni.

BLAŽENI BISKUP KVIRIN nastavi: Što te briga za moju starost, koju neporočna vjera može učiniti jačom od svih kazna? Moga priznanja muke neće skršiti, niti će ga promieniti slasti ovoga života; moj duh ne će pomutiti strah pred smrću, makar ona bila strašna.

NAMJESTNIK Amancij reče: Zašto silom hoćeš smrt? Zašto ne poštivaš bogove i rimsku vlast, već, protiv svakog ljudskog običaja, radije se odričeš života? Tko hoće izbjeći smrti ,taj zataji, što je prije radio, i tako izmakne mukama. A ti veliš, da je udoban život izprazan; hrliš u smrt i protiviš se carevima. Zato te još jednom opominjem: Živi, spasi si život i pokaži da poštuješ rimski zakon;

BISKUP KVIRIN odvrati: Te tvoje rieči možda bi potresle duh obnemogao od starosti, što žudi za daljnjim životom. Al mene je Bog moj poučio, da mi je kroz smrt doći u život, kojemu sa smrću ne dolazi kraj. Zato vjerna srdca stupam prema dičnoj medji toga života. Ja nisam nalik nikakovu zločincu, kako to reče tvoja visost. Oni ,koji Boga zataje, žele živjeti; ali je istina da umiru! Ja ga priznajem, i idem u vječni život. Ne priznajem vaših zakona, jer ja držim zakon Krista, svoga Boga, što sam ga vjernicima navješćivao.

NAMJESTNIK će Amancij na to: Dugo sam pokušavao da te sklonim, ne bi li se pokorio carskim zapovjedima. No, jer nisam mogao ukrotiti tvog buntovnog duha, bit ćeš svim kršćanima jasnom opomenom, a tvoja će smrt utjerati strah u kosti svakome, koji hoće živjeti.

Osim drugog mučenja, naredio je, da svetom Božjem biskupu i službeniku privežu o vrat mlinski kamen i utope ga u valove rieke Sibare. Tad su ga s mosta bacili u rieku, pa je dugo plivao na površini i govorio s gledaocima. Tek je na molitvu postigao, da potone. Tielo mu nadjoše nedaleko mjesta, gdje ga utopiše. Sad je tamo kapelica.

Njegovo sveto tielo pokopaše u bazilici kod Skarbantijskih vrata, kamo dolaze vjernici u velikom broju, kako je i zaslužio.

Priredio: † *O. SERAFIN LUPI*

KRUH NAŠ SVAGDANJI

OD JUTRA DO MRAKA

Danas Vam ne ću pričati, kako pojedinci zaradjuju komad crnog zemaljskog kruha, nego ću se zaustaviti na par sličica iz suvremenog života, koje će Vam pokazati, da još ima ljudi, koji se brinu i za nebeski kruh t. j. misle na nebo i na milost Božju.

*

Starica ide na večernju krunicu u samostansku kapelu. Krunicu drži čvrsto stisnutu u šaci. Velečastni, to je očita zaštita naše Gospe — priča starica. Promislite, moj se stariji sin izselio iz kolonije baš dva dana prije strašnog bombardiranja, onda kad je nastradao Vaš samostan i njegova kuća. A drugi sin baš se spremao s ostalim inžinjerima na neki tečaj u Njemačku, i nitko ga nije mogao odvratiti od putovanja. Medjutim dobio je čir... i morao ostati, a čula sam da su petorica od njegovih kolega poginula prigodom zračnog napadaja na neki njemački grad. Ne mogu bolje zahvaliti našoj nebeskoj majci, nego da i dalje molim njezinu krunicu.

Promatrao sam je u crkvi. Njezina je krunica bila u njezinim sklopljenim rukama i preko Mise i preko blagoslova. Krunica u dragim staračkim rukama...

*

Kako su zlatna ta naša djeca. Na izletu smo u obližnjem selu. Uzbuna. Prestrašena djeca zovu majku. Jedna mala od četiri godine plačući uzdiše: »Da je bar moja krunica kod mene! Ostala mi je u gradu«. Zlatno dječje srdce. Djevojčica je uvjerena da joj se ne može ništa dogoditi. Pozvao sam je k sebi. Uhvatila se za moju veliku krunicu i — nasmješila...

Neki je mališan isto tako u samostanskom skloništu jedne noći tražio svoju krunicu, koja mu je ostala u krevetu, jer ga je mama još pospana dovela do skloništa. I s kojom je ozbiljnošću govorio o svojoj krunici!

Mi smo stariji uviek sretni, kad u takvim časovima imamo kod sebe male kruničare i kruničarke. Njihova nas vjera tješi. Djeca su miljenici Gospini. Uviek se ona najradije ukazuje djeci. Promislite samo na Lurd i na Fatimu. A tko ne bi volio tako dobru djecu...

*

Žetva je. Prolazimo poljima u okolici Zagreba. Čuje se pobožna pjesma žetelica. Pred par tjedana sijali su avioni smrt po tim poljima. Mnogo je nedužnih seljaka i seljakinja umrlo zato, jer su ljubili zemlju i usjeve. Strah još i danas vlada u tim stranama. Žetelice se odlučile na rad, jer treba živjeti. A zaštitu u koga da mole? Ni u bunkere, ni u skloništa, nego u svoje nebeske majke. Mole naizmjence krunicu i vežu dozrelo žito.

Isti nam se prizor pružio u obližnjoj šumi, gdje smo se sklonili za vrieme uzbune. Neke su sirote skupljale grančice za vatru i zazivale Majku Božju. Za prošlog napadaja padale su i tu bombe. Strah je visio na polomljenim stablima i granama.

Sveta Marijo, Majko Božja, moli za nas...

*

I u njegovim tvrdim, vojničkim rukama viri krunica. Kad sam ga na izpoviedi zapitao da li zna moliti krunicu, on je s ponosom odgovorio da to čini svaki dan. Velečastni — u najtežim okršajima, ona je na mom vratu. Ako poginem, znam da se ne će naći nitko tko bi njom omotao ruke, zato je držim oko vrata, jer mi je s vrata ne će nitko dignuti.

— Ne nadjoh tolike vjere u Izraelu! — rekoh sam sebi.

*

Neka nas ovo par kratkih sličica iz suvremenog života uvjeri u moć Marijine krunice. Molimo krunicu za vremeniti i vječni spas svoje obitelji i svog naroda. Tko moli pobožno krunicu, taj zacielo ne mrzi nikoga. O kad bi vojnici zamienili puške krunicama — brzo bi zavladao mir svietom! Naučite se zajednički moliti krunicu u skloništima za vrieme uzbune. Time ulievate hrabrost i pouzdanje zastrašenima. A u mjesecu listopadu ne zaboravite svake večeri na listopadsku pobožnost!

Krunica — to je znak mira u današnjem potopu.

Krunica — naša obrana i naša nada.

GOSPINA HRVATSKA

BISTRIČKA GOSPA

Talijani imaju Loretto, Francuzi Lourd, Poljaci dragu Čenstehovu. Mi Hrvati imamo Bistricu. O njoj se mnogo pisalo, još više govorilo, a ipak, premalo reklo. O Bistrici se ne da govoriti. Ona sama za se govori. Treba samo krenuti i doći.

Sve što u Hrvatskoj katolički misli, želi bar jedanput u godinu dana krenuti u liepo mjestance Mariju Bistricu, što se kao golubovo krilo, sklonilo u sredini divnog Hrvatskog Zagorja. Ide se pješke, vrlo često bosim nogama. Ide se ne samo nekoliko sati nego često i danima. Ide se u procesiji, pokornički, pjevajući i moleći, pod križevima i zastavama. Ide se i tiho, u intimnosti svoje samoće i nikom ne rečenih bolova. Dolazi se iz svih krajeva Hrvatske. A oni bolestni, klonuli, iznemogli služe se vlakom i ostalim prievoznim sredstvima. Svi imaju samo jednu želju: Moliti u Bistrici. Svi imaju samo jednu vjeru: Vjeru u bistričku Madonu. Svi imaju samo jednu ljubav: Biti diete Marije.

Namjerite li se u dan kakvog skupnog hodočašća, onda ne očekujte tamo stotinu ljudi. Desetci i desetci tisuća upravo hrle pred Marijine oči. Dolaze preko okolnih bregova, dolaze kroz gudure i probijene puteve. Dolaze... Na čelu hodočašća glavnog hrvatskog grada pješači svake godine Hrvatski Metropolita. Pastir predvodi stado...

Sve hrli jednom cilju: Doći pred čudotvorni kip Majke Božje Bistričke.

Pogrješno bi bilo misliti da se u njem krije kakova riedka umjetnina. Ne. Izrađen je iz običnog crnog drveta, a vanjštinom zaostaje za običnim kipovima naših malih crkava.

»Gledam Tvoj crni, drveni kip i ne mogu
da nađem ljepote na njemu. Sigurno ga je
tesala ruka malenog majstora...« — pjeva svećenik Jeronim Korner.

»Crna sam ali ljubka« stoji napisano u »Pjesmi nad pjesmama«. To je tajna Bistrice. Bistrički kip je utjelovljenje neba i ljubav jednog malog čovjeka iz našeg puka što ga je, moleći, oblikovao:

»O, Majko, ljepota je na kipu Tvojem
ljubav skromnog majstora. A ljubav
je ljepota najjača. Ona je veća i od svake
umjetnine«.

Ne zna se od kada je počelo štovanje ovog kipa, što prikazuje Gospu s Najvećim u naručaju. Kažu da se nekad nalazio u maloj seoskoj kapelici na Vinskom Vrhu. Bojeći se, da ga Turci iza sukoba s Nikolom Šubićem Zrinjskim 1545., u kojem od sliedećih naleta ne oskvrnu, prenesoše ga

u župnu crkvu Bistrice. Uzidaše ga u debeli crkveni zid izpod kora a kad umrije stari župnik, sa sobom, u grob ponese tajnu o Gospinom kipu. Decenijama godina za njega nitko nije znao. Skoro pol stoljeća kasnije, u časovima sutonskog Angelusa, opazi novi župnik, otac Luka, u crkvi neobično svietlo. Preplaši se i potrči unutra da vidi šta je. Svietlo je bilo pod korom, a čim je ušao ono izčeznu.

To je bila Gospina poruka ljudima da je časte u obličju malog kipa, poruka Najbolje, koja je htjela nevoljnima dieliti dobro. — Sliedećeg dana bio je kip odkopan i pronađen.

Od tada je Bistrička Gospa dielila čuda.

Prvo se zbilo 16. srpnja 1684. godine nad uzetom djevojčicom, koju je tužna mati na svom naručaju doniela u Svetište. Kod trećeg majčinog obhoda oltara povika kći: »Pusti me majko, sama ću hodati«. Diete trčući obiđe oltar, kao da nikada nije bilo bolestno.

Do 1719. zabilježeno je u Bistrici 230 čudesa, a do 1755. g. još novih 858 čuda.

Kažu da vrč kojim Gospa napaja čedne milosti, nema dna. Bistrica je tome dokaz. Bistrica, naš Lourd, naša Čenstohova, naš najveći ponos. A slavenska hrvatska duša ne zna i ne će biti nezahvalna. 20. listopada 1710. donio je hrvatski sabor zaključak, »da će podići u crkvi Blažene Djevice Marije u Bistrici, dostojan, veliki oltar, i to drvene radnje s pozlatom i slikama«. U tu svrhu sabor je odredio porez kojeg je imao platiti svaki plemić i državljanin. Par mjeseci kasnije sabor opominje obvezanike da taj porez uplate, »da ne bi potomcima ostavili primjer nezahvalnosti sinova Preblažene Djevice Marije«. Oltar je podignut 1715. g.

Crkva je popravljena u nekoliko mahova. Zadnju restauraciju izvršio je Herman Bolle, graditelj prvostolne zagrebačke crkve. Ali ni do danas nije se prestalo misliti na uređenje Bistričkog svetišta. S ponosom treba utvrditi, da se baš danas, uzprkos ratnim naporima, na tome najviše radi.

Svetište svakog dana postaje ljepše ljubavlju djece i dobrotom Majke. Tamo se u izpoviedi peru duše što se nisu otrovale desetljećima. Tamo se moli za sve i svakoga. Nema bolesti koja tamo nije našla ozdravljenje, ni milosti koja u Bistrici nije bila podieljena.

TONKO ANDRIJIN

NAŠI ČITATELJI MORAJU UVAŽITI

da nismo mogli donieti nastavak lirske novele »NAJDRAŽA«, kao ni nastavak prievoda Marulićevog djela: »NAUK ZA DOBAR I SRETAN ŽIVOT PO PRIMJERIMA SVETACA«, a niti možemo nastaviti s člancima pok. O. Jordana Viculina o bratovštini Isusa Radnika — jer su svi rukopisi propali u porušenom samostanu. Čitajte krasnu pripoviest iz doba prvih kršćana »KRIŽ U ARENI«. Značajno je da se to sačuvalo! Križ nas prati uviek, on ne može nestati ni u kakvim ruševinama. UREDNIČTVO.

KATOLIČKA POZORNICA

SLIEPO SRDCE

(gluma u 2 čina)

LICA:

KATICA, sliepa djevojčica
ZORKA, jedinica bogatog gazde
ZVONKO, glavarov sin
MARTA, licitarka
Seljaci i seljakinje.
DRAGICA, MARICA, RUŽA — selj. djevojke

Dogadja se na proštenju kod Majke Božje na Zlatnom Vrhu.

I. ČIN

(Pozornica: s desne strane pročelje crkvice. U dnu obronak s vinarskim kućicama. S lieve strane licitarski stol, za kojim stoji licitarka Marta. Djeca se vrte oko nje i kupuju igračke, a mladost pred crkvicom pleše uz pratnju harmonike. Smiju se i podcikivaju. Poslije nekog vremena, dok oni plešu, ulazi Zorka sva urešena, da se odmah vidi e je ona kći najbogatijeg gazde u selu. Pogleda prezirno po plesačkoj skupini i zaustavi se okrenuta prema publici u lievom kutu pozornice — sprieda.)

DRAGICA *(plešući):* Eno Zorke! Ha, ha! Drži se kao paun.
MARICA: Ili kao gusak, kad puše uz cestu.
RUŽA *(plešući):* Nije ona paun. Ona je paunica, a čeka pauna.
MARICA *(oponašajući ZORKIN glas):* Zvonko, Zvonko... ah, gdje si?!
Svi se smiju. Iz crkvice zvoni.
RUŽA: Prekinimo s plesom! Idemo u crkvu, pak ćemo nastaviti poslije Večernjice. *(Ulaze svi u crkvicu. Ostaje Zorka na svom mjestu).*
MARTA, *licitarka:* Idem i ja u crkvu. Nisam valjda ni ja najgora žena na svietu. *(opazivši Zorku)* Ha! Ta je bogata, ta me ne će pokrasti. Uostalom vidim ja i kroz zidove *(udje u crkvu).*
ZVONKO *(izviri iza zida, prodje uz licitarski stol i zgrabi jedno veliko srdce s ogledalcem u sredini, a tada se brzo došulja do Zorke)*
ZVONKO: Zorko!
ZORKA *(srdito):* Sad si došao! Poslije nego su mi se narugale i izsmijale.
ZVONKO: Ja sam baš i čekao, da se te guske razidju.
ZORKA: Koji si ti junak da ih se bojiš!
ZVONKO: Ne bojim se ja njih, ali se bojim moga staroga. Zapamti *(govori joj tiho u uho)* ne smije nitko znati, da sam ja bio danas na Zlatnom Vrhu. Razumiešli li?

ZORKA: Zašto?
ZVONKO: Moj bi me stari ubio, kad bi doznao. Eto sunulo mu u glavu, da će se neka nesreća dogoditi na Zlatnom Vrhu, pak mi zabranio.
ZORKA: Kako on to baš zna?
ZVONKO *(u neprilici)* Tako mu se prisnilo.
ZORKA: I radi jednog sna, da ja doživim onoliku sramotu. Ne ću te više nikada čekati.
ZVONKO: Ne srdi se! Vidiš, da sam mislio na tebe *(Vadi iz njedara licitarsko srdce)*
ZORKA *(uzima srdce i nasmije se)* Baš ti hvala! *(gleda se u ogledalcu)* I sva se mogu vidjeti u tom srdcu.
ZVONKO: U mom srdcu
ZORKA: Ali to nije tvoje srdce. To je licitarsko, koje se kupuje i prodaje, prodaje i kupuje. I prelazi iz jedne ruke u drugu, dok se ne razbije.
ZVONKO *(zabrinut):* Ali ti ga ne ćeš nikome pokazati?!
ZORKA: Zašto ne? Nek vide, da nisam badava došla na Zlatni Vrh.
ZVONKO: Ali nemoj, nemoj... Nije to kupljeno kod ove licitarke. To sam iz grada donio.
ZORKA: To bolje. Nek vide one guske, da ja ne primam darove, koje prodaje ova sirota *(pokaže na licitarski stol).*
ZVONKO: Ali nemoj, nemoj! Sakrij ga u njedra!
ZORKA: Ipak ne razumijem, zašto se toliko bojiš.
ZVONKO: Ali eto... znaš... *(češe se iza uha... i nastavi žurno)* doznao bi moj stari, da sam bio ovdje.
ZORKA: Radi toga ne ću šutjeti! Zar da me one guske preziru? Svaka je nešto dobila na dar, a ja da se vratim praznih ruku? To ne!
ZVONKO: Pazi, Zorko! Ja ti mislim kupiti zlatnu kolajnu. Baš onakvu, kakvu nosi Gospa oko vrata. Vidjela si je sigurno tu u crkvici *(kao za sebe):* na zlatnom crnom kipu sjaji se zlatni lanac i veliko zlatno srdce *(začuje korake):* Netko ide! Moram se udaljiti. Do vidjenja! *(pruži joj ruku i pobjegne).*
(Ulazi mala sliepa Katica razširenih ruku, ljumajući s jedne strane na drugu)
KATICA: Vodite me, vodite me!
ZORKA: Kamo da te vodim diete?
KATICA: Vodite me k majci!
ZORKA: Zar te nije majka dovela?
KATICA: Ja nemam majke. Ona je davno umrla. Ali vidjela sam u snu nebesku Majku, pak sam se uputila k njoj. Nitko me nije htio voditi. Govorili mi: Katica je sliepa, a sad eto i luda. Ali ja nisam luda, nisam luda.
ZORKA: Umiri se, diete! Reci, što bi htjela.
KATICA: Da vidim nebesku majku.
ZORKA: Ali kako ćeš je vidjeti, kad si sliepa?
KATICA: Recite mi, jesam li stigla do njezine crkve?
ZORKA: Stigla si, diete, ali uvjeri se, da ne ćeš ništa vidjeti, jer si sliepa.
KATICA: Vidjet ću je, vidjeti i progledati. Oh, kako je krasna! Crni je to kip, Gospa sjedi na priestolju. Na rukama nosi Isusa. I njoj i njemu blista na glavi zlatna kruna. Njoj je vrat urešen krasnim zlatnim kolajnama, a na prsima joj veliko zlatno srdce. Kazala mi je: dodji k meni da vidiš moje srdce, a kad ga vidiš, progledat ćeš, a s tobom će progledati i oni zdravih očiju, ali sliepa srdca.
ZORKA: Ti si umorna od puta, diete! Imaš veliku ognjicu. Najbolje je da zaspiš pod koje stablo i da se odmoriš, a onda ćeš u crkvu.

KATICA: Nisam ja umorna. Još bih mogla hodati triput toliko samo da stignem do Gospe. Vodite me, da vidim njeno zlatno srdce.

ZORKA: Kako ti znaš, što je srdce, a nisi ga nikad vidjela.

KATICA: Znam ja, znam. Ono je ovakvo, *(čini rukama znak srdca)*

ZORKA *(izvadi iz njedara licitarsko srdce, pak joj ga pruži)* A što je ovo?

KATICA *(opipava)*: To je srdce.

ZORKA: Pogledaj dobro! Da li se što vidi u srdcu?

KATICA: Vidi, vidi.

ZORKA: Što?

KATICA: Duša!

ZORKA: Ti zbiljaš imaš ognjicu, diete! Svašta bulazniš.

KATICA: O ne, o ne, ja sam zdrave pameti. Gospa mi je kazala: Dodji da vidiš moje srdce, a kad ga vidiš reci ljudima, da je svako srdce malena kutija u kojoj je pohranjena duša. Što je čistija duša, čistije je i srdce, a ako je sliepa duša, tad je sliepo i srdce.

ZORKA: No, no, ti si postala neka proročica *(nasmije se)*. Pogodi, kakvo je ovo srdce? Bar se u njemu možeš sva vidjeti!

KATICA *(opipava)*: To je sliepo srdce. Prazno je, a da zavara ljude ima u sredini staklo. Čula sam da i neki ljudi imaju staklene oči mjesto pravih. Ali to su sliepe oči, kao što su ovo sliepa srdca. Ali Gospino srdce nije sliepo. Ono sve sjaji. Vodite me k njemu! Vodite me k njemu!

ZORKA *uzima je za ruku, a s drugom rukom skriva licitarsko srdce u njedra. (Za sebe)* Čudnog li djeteta!

KATICA *(zaustavi se pred crkvicom)*: Imam vam još nešto reći. Gospa mi je kazala, da molim za onu, koja me k njoj dovede. Recite, što da Vam od nje izprosim?

ZORKA *(zbunjeno)*: Pa ja sam zdrava i bogata. Ništa ne trebam.

KATICA: Možda imate stakleno srdce, pak Vam ga treba zamieniti?

ZORKA: Nisam nikad vidjela svoje srdce, ali ako je bolestno, moli da ozdravi.

KATICA: Hoću!

(Ulaze u crkvicu, u kojoj se cielo vrieme čulo potiho pjevanje i sviranje orgulja).

MARTA *(licitarka izlazi žurno iz crkvice)*. Do koji čas svršava Večernjica, a tad će kolo pred crkvom. Treba urediti stol, da ljudi piju i kupuju. Izvadit ću sve što imam *(vuče izpod stola prtljage)*. Haha! Moja su licitarska srdca od pravog šećera, a zapravo nisu nego od kukuruza. A moje svieće? Te gore, dok se ne ugase. A ugase se na samom vrhu, jer su od »umjetnog« voska. A moje narančade, limunade itd.? Toliko imaju praška, da ne treba uzeti poslije njih nikakvog praška za probavu. Ali ja sam ipak poštena žena: sprieda držim nepatvorenu robu, pak se mogu zakleti da moja roba nije nadomjestak — iliti »erzac«, kako se ono učeno danas kaže. Najbolji dokaz je ovo veliko licitarsko srdce. Da vam ga pokažem *(ide k stolu, ali se zabrine)*. Gdje je? Nema ga. Ukradoše mi ga. Tko je ono zadnji ušao u crkvu? Ona bogata djevojka s onom sliepicom. Ona bogata ga nije mogla ukrasti, onda ga ukrala sliepica. Idem za njom. Ali ne mogu u crkvu, jer će sad izići mladići, pa bi me pokrali. Potražit ću je poslije. *(Tužno)*: Srdce, krasno moje srdce! Čime ću odsad varati ljude? Tko ga ne bi vidio? I sliepica ga vidjela. Ah, ah, *(redi stol stavljajući po njemu igračke)* sliepi vide što je dobro, a mi kod zdravih očiju kupujemo »erzace«...

(Zastor)

II. ČIN

(Pozornica kao u I. činu. Za licitarskim stolom sjedi Marta. Djevojke su izišle iz crkve i u skupinama tiho razgovaraju. Djeca se vrte oko licitarke. Ostala je u crkvici Katica i Zorka. Djevojke su okitile prsa raznim darovima)

DRAGICA: Uh! Ali meni je već dodijalo čekati. Ti nesretni harmonikaši uviek zakasne. A meni noge već same skaču.

RUŽA: Baš si pametna! Valjda ne ćeš tražiti da harmonikaši udju u crkvu za vrieme Večernjice.

MARICA: Imaju oni svoju crkvicu, a to ti je birtija. No oni će domalo stići, kad vide da je g. župnik zašao u župni dvor.

DRAGICA: Ali jesi li opazila, kako je naša Zorka postala najednom pobožna? Prijašnjih godina ne bi preko Večernjice ni ušla u crkvu, a danas i poslije Večernjice kleči pred oltarom.

RUŽA: Što ćeš, kad sirotu nitko poslije Večernjice ne čeka. A s nama ne se udostoji plesati... Sigurno čeka da se skupe mladići iz drugih sela.

DRAGICA: Uh! Ali još nema nikoga. I dečki su u birtiji. Nisu valjda računali da će tako brzo svršiti Večernjica.

MARICA *(idući prema licitarskom stolu)*: Marto! Kako ste pazarili danas? Vidim stol se dobro izpraznio. Nigdje više Vi ne prodate koliko na Zlatnom Vrhu.

MARTA: Ah, pustite me u miru. Nemam srdca, nemam srdca!

DRAGICA: Pravo kažete da nemate srdca. Za malu ustnu harmoniku mom ste bratu uzeli 500 kuna. Zbilja nemate ni srdca ni duše.

MARTA: Ali nemam onog velikog crvenog srdca, koje je tu stajalo *(pokazuje rukom)* Ni za tisuću Kuna ga ne bih dala. Ukradoše mi ga.

DRAGICA: Pa stavite drugo! Sva su licitarska srdca jednaka.

MARTA: E moja draga, ti se ne razumieš u trgovačke poslove... Ali doznat ću ja, tko mi ga je ukrao. Sve ja doznam, pak kako ne bih doznala, tko mi je ukrao srdce, kad bih ga poznala i na tisuću metara daleko *(Iz crkve izlazi Zorka, Marta nastavlja svoje pričanje, a Zorka se plašljivo zaustavila da je čuje)*. Srdcem ljudi varaju jedan drugoga, pa kako ne bih ja zaniela ljude svojim licitarskim srdcem! E moja draga, ti si još neizkusna: uviek treba bdieti nad svojim srdcem, da ti ga tko ne ukrade, da ti se ne dogodi kao meni: podješ u crkvu, a netko ti digne sa stola krasno veliko srdce.

DRAGICA: Ha, ha, izgleda da ste se Vi tek danas sjetili svoga srdca i svoje duše, kad su Vam ukrali to mrtvo licitarsko srdce. I sad ste sposobni da nam držite propovied kao g. župnik.

MARICA: Tko bi licitarima vjerovao?! Ona sigurno nije doniela to srdce sa sobom. A sad bi htjela da je sažalimo kao da joj se posao nije i te kako izplatio na Zlatnom Vrhu.

(Iz crkvice se najednom začuje vika)

KATICA *(iz crkvice)*: Ja vidim, ja vidim... Ostavi to, ostavi to... *(trči prema izlazu)*

DJEVOJKE *su preplašene. Nekoje se upućuju k crkvi, ali ih na vratima susretne Katica.*

KATICA *(sva sretna širi ruke)*: Ja vidim, ja vidim....

ZORKA: Što vidiš?

KATICA *(brzo)*: Vidim sunce, stabla, vas, zemlju... Sve, sve vidim.

MARTA *(iza stola)*: Dodji k meni da vidim da li znaš sama hodati.

KATICA *potrči*

MARTA: Vidiš li što je ovo *(pokazuje malo licitarsko srdce)?*

KATICA: To je srdce

MARTA: Aha, rekla sam ja da ga i sliepi mogu vidjeti.

KATICA: Nisam ja sliepa, nisam ja sliepa. Ja vidim. Vidim vas, svieće, igračke, šumu, sunce.

MARTA: Ali kako može sliep vidjeti? Onda više nije sliep.

KATICA: Pa kažem vam da ja više nisam sliepa. Gospa me ozdravila.

DJEVOJKE *(začudjeno):* Gospa te je ozdravila? Kako? *(skupe se oko nje).*

KATICA *(polako):* Molila sam, žarko molila. Najednom netko je dirnuo moje oči. Najprije sam bila u nekoj polutami, a tada je bivalo oko mene sve svietlije i svietlije, dok nisam na kraju opazila Gospu.

DRAGICA *(vukući za ruku Maricu):* Idimo vidjeti tu čudotvornu Gospu. Možda je još živa... *(podju u crkvu)*

KATICA *(zanosno nastavlja):* O, tada sam bila kao u raju. Nikada ne ću zaboraviti Gospin posmjeh. Ali najednom ona se uozbilji i rukama pritisne srdce.

DRAGICA I MARICA *(s vratiju crkve):* Joj, joj, Gospi je pokraden sav nakit.

ZORKA: Tko je to mogao učiniti? I to u tako kratkom vremenu.

MARTA: Spretan lopov.

KATICA *(mirno nastavlja):* Počekajte, nisam vam sve ispričala. I u času, kad je Gospa pritisnula svoje veliko zlatno srdce, ja sam opazila, kako neka ruka gmiže po crnom kipu. Opazila sam da su Gospi nestale kolajne s vrata, a ta svetogrdna ruka htjela je zacielo i zlatno srdce skinuti, pak ga Gospa svojom rukom sakrila. Kad sam to opazila, počela sam vikati: Ostavi to, ostavi to, a lopov uvidjevši da ja nisam sliepa, potrči kroz druga vrata i nestane.

ZORKA: Tko je to mogao biti?

KATICA: Ja mu ne znam ime. Nikad ga nisam vidjela, pak kako da vam kažem tko je.

MARTA *(došavši blizu nje):* Barem ga opiši.. *(za sebe):* Spretan lopov, koji se je najprije izvježbao na mom srdcu, pak je onda pokušao i na Gospinom.

KATICA *(opisuje mladića. Taj opis se mienja prema stasu i nošnji predstavljača):* Ovako je izgledao: visok, tanak, crne kose, u bieloj košulji s crvenim prslukom, iz kojega je virio zlatni lanac. Mora da je veoma bogati mladić, jer je i prsten imao na ruci. On mene mora poznavati, jer je bio uvjeren da sam sliepa.

DRAGICA: Tko bi to mogao biti? Kažeš: visok, tanak, crne kose... Da se ti ne varaš. Što je to crna kosa? Ti nisi nikad vidjela crnu kosu.

KATICA: Ovakve boje kakva je moja...

DRAGICA: I kažeš, da je imao prsten na ruci. Znaš li ti što je prsten?

KATICA: Eno ono, što ona nosi *(pokazuje na Zorku).*

DRAGICA: Tko bi to mogao biti, ako ne glavarov Zvonko. Jedini on uviek nosi prsten na ruci....

SVE DJEVOJKE: Bez sumnje to je on..

ZORKA *(se prestraši, podje sprieda u lievi kut pozornice tik do crkvice i okrenuvši ledja svojim drugaricama počne pomalo plakati).*

DRAGICA: Zašto on nije danas došao na Zlatni Vrh?

RUŽA: Sin najbogatijeg gazde u selu, pa krade Gospine kolajne.

MARICA: Što će se začuditi, kad ga stražari suoče s Katicom. On ne može više pobjeći. Stići će ga kazna.

(Zorka vadi licitarsko srdce i zaplakana u nj gleda)

MARTA: A ja sam jadna mislila da mi je netko drugi ukrao srdce *(Katici)* Oprosti mi, dobro diete, ja sam i na tebe bila posumnjala a vidim da si ti pravedna kao i ja.

ZORKI *(najednom pade iz ruke licitarsko srdce i razbije se. Djevojke skoče k njoj, a Katica je uhvati za ruku i reče:)*

KATICA: Ne plači! Nije to tako skupocjeni predmet. Gospi su puno više ukrali, pak nije plakala.

MARTA: Kako nije skupocjen! Kako nije skupocjen! Pa to je moje srdce koje je tražim. Ni u snu nisam pomislila da bi ga ona bogata mogla ukrasti. Više ne vjerujem da je onaj mladić pokrao Gospu. Ja više ništa ne razumiem. Djevojka, pak krade... *(skuplja komadiće)* ah, liepo moje srdce. Sve si u komadima. Čekaj, prijavit ću ja stvar stražarima.

ZORKA *(mirno vadi iz torbice 1.000 Kuna i daje ga licitarki):* Na, uzmite, da si nadoknadite štetu. Vaše je srdce dobilo odštetu, ali moje.... moje... *(plače)*

MARTA: Mogla si to i prije platiti, a ne ga ukrasti.

ZORKA: Nisam ja, nisam ja...

MARTA: Nego tko?

ZORKA: Onaj, koji je htio ukrasti Gospino srdce, ukrao je i to licitarsko i meni ga poklonio.

MARTA: O sveti Bože, opet sam krivo pomislila. Oprosti mi, vidim da si ti poštena djevojka. Hoćeš li da ti vratim novac?

ZORKA: Držte ga! Meni nije do novca. Ali sada vidim da je sva sreća imati dobro, plemenito srdce, koje ne prezire siromašne, koje svakome želi dobro. Oh, da sam imala takvo srdce, nikad ne bih doživila ovoliku sramotu.

KATICA: Molila sam za tebe. Nisam mislila da će mi Gospa tako brzo izpuniti prošnju. Zar ne vidiš da je palo staklo iz tvog srdca? Veseli se, jer sve je to bila volja Božja.

DRAGICA, MARICA, RUŽA *(okruživši Zorku):* Ne plači, Zorko, mi znamo da ti nisi ništa kriva.

ZORKA: O da, razbilo se sliepo srdce u mojim grudima.

KATICA *(svim djevojkama):* Dodjite da zahvalimo Gospi na tolikim dobročinstvima. U svim nevoljama uviek je spremna pomoći draga Gospa na Zlatnom Vrhu.

SVI: Idimo, idimo.... *(Ulaze u crkvu)*

MARTA *(ostane sama):* Mogla bih i ja poći, da imam još koje onakvo srdce. Sigurno bi se našao netko tko bi ga ukrao, a ja bih za njega dobila 1.000 kuna To je dobar posao. Najbolje da ja opet zaliepim razbijene komadiće, i da opet stavim ljude u napast. Time im pravim uslugu, jer ih učim razpoznavati krivo srdce od pravoga? *(prema publici):* Da li i vi to znate razlikovati?

(Zastor)

RAJMUND KUPAREO

LJUBAV

Prijateljstvo je jedna od najljepših i najčistijih ljubavi. Ljubiš prijatelja čisto i nesebično, želiš mu dobro i sreću kao i sebi samome.

Prijateljstvo je ljubav koja se radja na temelju nekog zajedničtva. Netko ima sličnu narav kao i mi; slažemo se u mislima, a i životni su nam ideali jednaki. I ova sličnost, koja se očituje u jednakim mislima i željama, radja u nama ljubav prema toj osobi, jer svatko od naravi sebe ljubi, pak ljubi i drugoga ako u njemu odkrije sama sebe.

Ponekad ljubimo osobe kao i stvari: jer nam dobro dolaze, jer utažuju našu nezasitnu želju prema užitku, ili imamo bilo kakvu korist od njih. Prjateljstvo je naprotiv dobrohotna i djelotvorna ljubav, oprečna sebičnoj ljubavi. U prijateljstvu ne tražimo za sebe ništa. Ljubimo drugoga kao sama sebe, jer prijatelj je zapravo drugi mi; i kao što sebe ne iskorišćujemo, tako ni prijatelja; kao što sebi želimo samo dobro, tako i njemu.

Prijateljstvo je izmjenična ljubav. Ako nekoga ljubiš i činiš mu dobro, ali on za tebe ne mari, onda to nije prijateljstvo. Prijatelji jednako ljube jedan drugoga.

Prijateljstvo je konačno nešto što se ne naručuje. Radja se na temelju sličnosti, i ako ta sličnost postoji, onda i može doći do prijateljstva. Inače nikakvo ga nastojanje ne će ostvariti, osim da to nastojanje ide za ostvarenjem sličnosti izmdju nas i osobe s kojom želimo biti prijatelji.

Tako je s prijateljstvom medju ljudima.

Izmedju nas i Boga postoji neko, makar i neznatno zajedničtvo života, »jer smo primili Duha posinjenja« (Rim. 8, 15.) A taj Duh, Duh je Božji. Naš milostni život dio je Božje naravi, kako smo to češće rekli. Na temelju tog zajedničtva radja se izmedju nas i Boga prijateljska ljubav; mi smo prijatelji Božji. Mi se to nikada ne bismo sami odvažili reći da nije On sam prvi rekao: »Vi ste moji prijatelji . . .« (Iv. 15, 14.)

Za prijateljstvo smo rekli da je djelotvorna i dobrohotna ljubav. Medjutim Bog od nas ne treba ništa, jer je prebogat sam u sebi i sretan bez nas. Ono što mu mi možemo dati, to nije zapravo naš dar, to je naša dužnost. Njegova je čast konačni cilj svega što je stvorio. Sve što živi i miče se, radi Njega je, Njemu na slavu. Mi razumna bića ako hoćemo udovoljiti tom sveobćem zahtjevu da sve živi Bogu na slavu, moramo Ga slušati. Našu volju, to najljepše što imamo, moramo podložiti Njegovoj volji. Neka se Njegova sveta volja u svemu vrši. Najveću i jedinu pravu čast dajemo Bogu vršeći Njegove zapoviedi.

Ali to vršenje zapoviedi ne smije biti robsko. Kad nas je toliko ljubio, da nas je učinio svojim prijateljima, slušajmo Ga svojevoljno, rado i sinovski odano. To je najveći dar što Mu ga mi kao njegovi prijatelji možemo dati za uzvrat za Njegovu ljubav. »Vi ste moji prijatelji, ako činite što vam zapoviedam«. (Iv. 15, 14.)

Za ovu poslušnost, koju Mu mi rado dajemo, bit ćemo bogato nagradjni. Za ovaj maleni dar, koji nas nekad u životu stoji malo muke, uzvratit će nam Bog stostruko; On sam će biti naša velika nagrada. »Tko mene ljubi, moje će rieči držati, i Otac će ga moj ljubiti, i k njemu ćemo doći i kod njega ćemo se nastaniti.« (Iv. 14, 23.)

Ljubav ujedinjuje. Kako se iz zadnjih rieči sv. Pisma razabire, sama ljubav naša prema Bogu, koja se očituje u vršenju njegovih zapoviedi, razlog je da nas Bog ljubi i da se s nama sjedinjuje.

Sjedinjenje se po ljubavi očituje u tome da čovjek pameću prodire u predmet ili osobu koju ljubi; želi da što više o njoj zna. Prijatelji odkrivaju jedan drugome svoje tajne, svoje biće, zanimaju se za najmanju sitnicu u njemu. To je duhovno spajanje po razumu dvojice, koji se ljube. Za našeg se svetog otca Dominika kaže da je samo s Bogom ili o Bogu govorio.

Tko Boga ljubi, rado sluša rieč Božju, jer želi o Bogu što više znati. Takovome se Bog rado odkriva, jer je dobarr prijatelj. »Više vas ne zovem slugama, jer sluga ne zna što radi njegov gospodar. Nego sam vas nazvao prijateljima, jer sam vam sve javio što sam čuo od otca svojega.« (Iv. 15, 15.), i »Tko mene ljubi ljubit će ga otac moj, i ja ću ga ljubiti i objavit ću mu se« (Iv. 14, 21.)

Što više našom pameću razmišljamo o osobi koju ljubimo, to se srdce sve više puni ugodnim osjećajem radi njezine prisutnosti u nama. Naš će raj biti u podpunom sjedinjenju s Bogom; bit ćemo podpuno uronjeni u Božje biće. Gledat ćemo ga licem u lice, a ne u zrcalu, kako Ga gledamo sada dok smo na zemlji vjerujući u Njega. To će blaženo gledanje i spoznanje Boga biti tako ugodno, da se ni zamisliti ne može, jer srdce ljudsko nije nikad osjetilo takovu sreću kakovu je Bog pripravio onima koji Ga ljube.

Napokon smo rekli da je prijateljstvo nešto što se ne naručuje. Ako nam Bog udieli svoj život, onda će iz njega sama od sebe niknuti ljubav. Što je jači taj život, to je i ljubav jača. Što se više budemo trudili da postanemo Njemu slični to će i prijateljstvo izmedju nas i Njega biti veće. Ali ne smijemo zaboraviti da mi u tome možemo vrlo malo. Tek željeti, mnogo željeti, moliti i raditi bar ono malo što se od nas zahtjeva.

Ljubav se radja iz jedinstva i sličnosti, a kad je jedamput nastala, onda još više ujedinjuje. I to izmjenično djelovanje jedinsva i ljubavi, ljubavi i jedinstva raste bez granica. Zato nam je i rečeno: »Budite savršeni kao što je savršen otac vaš nebeski.«

P. MATULIĆ.

TI I LJUDI

Abba otče!

Sviet tvog djetinjskog života bio je ograničen. Njime su upravljali veoma priprosti zakoni: ne svadjaj se sa drugovima, ne ometaj druge u poslu, poštivaj roditelje, budi marljiv u školi i slično. Ali pazi! U tim jednostavnim pravilima bio je već tada jasno odredjen tvoj stav prema Bogu i prema ljudima. Kasnije je škola proširila tvoje obzorje. Od tebe se počelo tražiti znanje i vršenje pravila. A kad si ponarasao, ukliještila te je i država u svoje zakone. I tako si jednog dana prestao biti diete. Samostalan mladić! Tvoj djetinji sviet ti je pružao samo tebe, tvoje radosti i žalosti, ali si sada pao medju ljude. A ovi imaju ista prava i dužnosti kao i ti. U ovom prvom susretu s ljudima moraš računati na družtvovni osjećaj, što sve ljude pa i tebe nagoni u zajednicu. Ova se zajednica može zvati obitelj, grad ili država. Ali ima jedna velika obitelj, kojoj pripadaju ljudi bez razlike na rasu i na kulturu. Toj zajednici i ti pripadaš, a ona se zove sveta Katolička Crkva.

Sv. Augustin ovako zamišlja zajednicu svieta. Crkva je, zamišlja on, slična divu, koji je razširio svoje udove po cieloj zemlji, a glavom je prodro do neba. Ta je glava sam Isus Krist. To isto je mnogo jasnije rekao sv. Pavao u Poslanici Efežanima: »Jedno smo tielo u Kristu«. A na drugom mjestu usporedjuje crkvu s palačom, pa veli, da je njezin »ugaoni kamen« sam Krist; a mi smo stiene u njezinim zidovima. Konačno, sve je ovim rečeno: »Crkva je tielo njegovo« (Efež. I. 23).

To isto i ti priznaješ, kad sabrano moliš Vjerovanje Apostolsko: »Vjerujem u zajednicu svetih«. A to znači: sva zemlja, sa čistilištem i rajem okuplja se oko Krista u jednu veliku svetu i utješnu obitelj.

Kad se je nebo dogovaralo, kako će kod Navieštenja pozdraviti bl. Dj. Mariju, složilo se, pa je novorodjenom Bogu dodijelilo ime »Emanuel«, a ovo znači: Bog s nama! Zato nas je Spasitelj kasnije učio da molimo: Otče naš. I mi ne molimo, otče moj, nego, otče naš.

»Stemus simul«, budimo ujedinjeni, dovikivao je Izaija. To isto je u Novom Zavjetu Krist ovako izrazio: »Radujte se s onima koji se raduju, a plačite s onima, koji plaču. »To je temelj solidarnosti.

Godine 1847. bacio je Marks u sviet svoj poziv: »Proleteri cielog svieta, ujedinite se!« Na taj su se poziv mnogi svrstali u komunističke zajednice, te je već sliedeće godine bila osnovana Internacionala. Ali Krist je daleko prije Marksa pozvao sve ljude na slogu i na jedinstvo, pa osnovao svoju svetu Internacionalu. Mi ju zovemo svetom, jedinstvenom, apostolskom i katoličkom crkvom. Ova je zamisao Kristova ostvarena u sili Božjoj i u vtličini molitve. Jer Krist je za tu osnovu ovako molio: »Otče sveti . . . da budu jedno kao i mi«. (Iv. 17, 222.).

Koje će dakle biti i tvoje načelo u družtvu ljudi? — Kristovo! Goethe je promatrao biedne odnose medju ljudima, pa je rekao: »Ljudi sliče posudama što plutaju po vodi te udaraju jedna o drugu«. Ali će tebi u zbrci zakona, zahtjeva i ratnih nevolja biti još uviek načelo družtvovnog života ova poruka Spasiteljeva: »Čuj, Izraele, Gospodin Bog naš, Gospodin je jedini. I ljubi Gospodina, Boga svoga svim srdcem svojim i svom dušom svojom i svom pameti svojom! Ovo je prva zapovied. Druga je ova: Ljubi bližnjega svoga kao sama sebe. Druge veće zapovied od ove nema«. (Marko 12, 28—32). A sv. Ivan Evandjelist sve ukratko ovaku izrazuje: »Ovo je moja zapovied, da se ljubite medjusobno kao što sam ja vas ljubio«. (Ivan 15, 12).

Ljubav je temelj družtvovnih odnosa. I Bog je ljubav, govori sv. Ivan. A što je ljubav? Sv. Toma Akvinski ovako ju definira: »Velle alicui bonum ut sibi«. To znači: željeti drugome dobro kao i sebi. Ili, kako si već u katekizmu čuo: ne čini drugome što ne želiš da tebi drugi učini, a učini drugome ono što želiš da i drugi tebi učini. To je zlatno pravilo života. Tko radi drugčije taj je, kako veli sv. Ivan, ubojica. »Svaki, koji mrzi na brata svojega, ubojica je«. (Iv. 3, 15).

Stoga je Gratry pravo govorio, da je čovječanstvo »zajednica koja se mora ljubiti«.

Bez ljubavi život je zaledjen kao da je pao na njega zimski mraz. Ljubav je utjeha i obrana života. Krasno je rekao poznati francuzki dominikanac Sertillanges: »Kapljica vode je sigurnija u oceanu, nego li na listiću poljske trave, jer je ovdje sunce brzo osuši«. A Napoleon je izticao, da »četa mora iza sebe osjećati neki oslonac«. To je točno. U svietlu evandjeoskih poruka ti niesi osamljena kapljica na jutarnjem listu, a u zaledju imaš sve ljude i oslonac kršćanske ljubavi.

Koga sve moraš ljubiti? — Postoji red ljubavi. Bog je na prvom mjestu, jer ti je on dao dušu i jer sav pripadaš njemu. Prvi zamjenici Božji na zemlji su tvoji roditelji. Ovi su ti dali tielo, prvi odgoj i pomoć u još nezaštićenom životu. Sve koji ti pomažu kao roditelji, smatraj ih kao roditelje. Ti si nadalje diete svoje domovine. Cieni je i brani. I sam je Krist plakao nad ruševinama svoga grada Jeruzalema. Ljubi i prijatelje, jer je i Krist plakao kod smrti svoga prijatelja Lazara. Kršćanska ljubav se odnosi i na tvoje neprijatelje. O tome ti Evandjelje ovako govori: »A ja vam kažem, ljubite i neprijatelje svoje, i molite se za one koji vas progone, da budete sinovi otca svoga nebeskoga, koji čini da sunce njegovo izlazi nad zlima i dobrima, daje kišu pravednim i nepravednima. (Mt. 5, 44—46). Sjeti se još k tome priče o razsipnom sinu, žene zatečene u preljubu i uzdaha s križa: oprosti im, jer ne znadu što čine«.

Ako tako ne radiš, tad lažeš dok moliš u Otčenašu: Kako i mi opraštamo dužnicima našim.

»Blagost je, zabilježio je Shakespeare, dvaput blagoslovljena, jer blagosliva onoga koji je blag i onoga kome izkazujemo blagost«.

Ti i ljudi, to znači biti velikodušan, pomirljiv i altruist. To znači ljubiti sve ljude kao braću. To je tvoje vrhovno načelo odnosa s ljudima. »Ljubav je strpljiva, dobrostiva, ljubav ne zavidi, ljubav se ne hvasta, ne nadima se, ne čini što je nepristojno, ne traži svoje, ne razdražuje se, ne misli o zlu, ne raduje se nepravdi, a raduje se istini, sve podnosi, sve vjeruje, svemu se nada, sve trpi.« (I. Kor. 13, 4—8).

Ljubav je načelo družtvovnih odnosa. U toj sili zovemo sve ljude svojom braćom, a Boga svojim otcem, »Abba, Otče!« (Galać. 4, 6).

ZLATAN PLENKOVIĆ, O. P.

KRIŽ U ARENI

PRIPOVIEST IZ DOBA KRŠĆANSKIH PROGONA

U Aurelijinoj kući ponovno je zavladao obični život, a jedna tiha sjeta pala je na dušu bogate patricijke i njezinih robinja. Oktavija je proboravila u njenom dvoru više od mjesec dana. Šetala se mirisnim vrtovima što su okruživali bieli dvorac, poput razkošne tvrđe, provodila čitave dane u razgovorima sa svojom dobrom domaćicom, a u predvečerja na oltaru domaćih lara, molila za Nerona, za Aureliju i samu sebe. Robinjama, koje su je okruživale, dok je molila, u dugoj bieloj haljini, izvezenoj zlatom i činila se poput božice kojoj netko nevidljiv žrtvuje najljepše darove. U dvorcu je vladao mir. Carica je najodlučnije zahtjevala da je svi dvorski prijatelji, i sve članice njezine pratnje ostave na miru. U tišinu Aurelinija doma smjela je još samo Karpurina, njezina prijateljica...

Po izteku vremena što ga je predvidila za svoj odmor, vratila se Oktavija u dvor svome mužu. Ali rimski tiranin, nevriedan njezine ljubavi, željan promjena, nekoliko dana nakon njezina povratka, ulazeći pijan u spavaću sobu svoje žene, ubije ju vlastitom rukom, koja je držala okrvavljeni mač. Sluge su iste noći iznieli njezino tielo i bacili ga u basene ribnjaka da njime nahrane vodene stvorove, koje je Neron volio. A po dvoru, i iz dvora u domove svih patricija stala se širiti viest o tragičnom svršetku prve rimske gospođe. Aurelijina kuća je, iskreno tužila za dragom gošćom, koju su izgubili, tek što su njezinu dobrotu upoznali. Robinje su pričale jedna drugoj da njihova gospodarica, svakoga dana žrtvuje Minervi, svojoj zaštitnici, da primi u svoje sunčane kočije nesretnu caricu...

*

Ulicama Rima, od Palatina prema Koloseumu kreće bogata nosiljka. Okružena je robinjama, obučenim u zelenim opravama, a dva častnika iz kraljeve pratnje jaše na konjima, pored visoke gospođe, čija nosiljka pritišće ramena robova. Da Rim zaboravi na Oktavijinu smrt, jer o njoj se počelo već uvelike govoriti i na samom Forumu, priređuje Neron igre u cirkusu. I Aurelija je pozvana. Nekada nije imala ništa protiv toga da prisustvuje ovakovoj svetčanosti. Ali danas... danas nakon Oktavijine smrti, nema ni najmanje veselja za krvave zabave. Ipak morala je poći. Častnici, što ih je car poslao da čine pratnju visokoj gospođi, dobacivali su kroz prozirnu koprenu njezine nosiljke, vatrene poglede. Liepa je. Visoka. Crnooka. Ruke se biele poput labudovog perja, u kosi se blista dijadem, simbol njezine časti i dostojanstva.

Uzputni prolaznici, žureći se i sami put Koloseuma, gledali su sa poštovanjem i divljenjem Aureliju i njezinu pratnju.

— Liepa je kao Minerva, govorili su jedni.

— Kažu da se kupa svakoga dana u mlieku od magarica, dodavali su drugi. A nosiljka je išla dalje, ulicama sunčanog grada na Tiberu. Odjednom se zaustavila. Cestom koja se s njom ukrštala, prolazila je povorka u okovima.

Išli su, jadnici, u dronjcima i prnjama. Išli su posrćući pod handžijama oružane pratnje. Vezane noge i ruke. Svaki vezan za onoga pred njim i drugog, sa strane. Starci i djeca. Bolestni i zdravi. Muževi i nejačad. Išli su posrćući. Krv je curila iz ruku i nogu što ih nemilo stezahu željezni okovi. Krv... Krv je curila rimskim ulicama. I padali su ljudi. Padali od umora. Padali od klonulosti. Padali od smrtnoga grča. Ove su vukli oni što su išli napried, vukli su ih jer su bili vezani. Oružana pratnja za svaki pad darivala ih je udarcima težkih sandala ili bičem.

Aurelija je gledala sa užasom prolazeće množtvo.

Tko su oni, zapita častnika iz pratnje.

— Kršćani. Nova vjera. Ne priznaju Jupitra ni Veneru.

— Kuda ih vode?

— Negdje u planine. Tamo će ih pobacati u jame ili usmrtiti čekićem u zatiljak.

Rimska gospođa je šutjela. Onda opet zapita:

— A znaju li kuda ih vode.

— Naravno da znaju. Sami se javljaju.

— Ali kako? To nije moguće. Odakle im ta snaga?

— Njihova vjera daje neku čudnu snagu. Oni se ne boje smrti reče častnik.

— ... Njihova vjera daje neku čudnu snagu. Oni se ne boje smrti... promumlja tiho Aurelija. U taj čas prolazeći kršćani zapjevaše svi kao jedan, ulicama Rima:

»Mi se smrti ne bojimo,
Ni galija, niti mača.
Vjera nam je od sveg jača,
Mi se smrti ne bojimo...«

— Čudno, reče Aurelija. Oči im sjaje kao da su pobjednici. Čudno... Nosiljka krenu dalje.

*

U Koloseumu je strast zapalila tisuće Rimljana. Na vrelom rimskom popodnevu, sjedeći na usijanim kamenim klupama, promatrali su građani prvog svjetskog grada, krvave igre gladijatora.

Neron je sjedio u carskoj loži, držeći dostojanstveno monokl na oku. Okruživali su ga pretorijanci. Njegovi pogledi kružili su čas po razularenoj svjetini koja mu je klicala, čas po krvavom cirku, odakle su robovi, nakon svake točke programa iznosili lješine mrtvih. Nu, najduže su šetali po vitkim stasovima rimskih gospođa, među kojima se svojom ljepotom isticala Aurelija.

Trubači daše znak da se svjetina umiri. Cirkom i Koloseumom zavlada tajac. Svi su puni očekivanja. Pojavit će se kršćani u areni. I zaista, za čas se otvaraju velika vrata, što vode iz podzemnih tamnica i u okruženi prostor stade ulaziti množtvo. Častnici iz Aurelijine pratnje prepoznaše u tim ljudima slične onima, koje su maločas sreli, kad su gospođu pratili iz dvora u Koloseum.

Aurelija ih motri svom pažnjom. Čudno je se doimlju ti ljudi, koji nekako radostno, gotovo bezbrižno ulaze u arenu gdje ih čeka smrt. Pogledavši prema carevoj loži, opazi da je Neron pozorno promatra. Nu ona to nije smatrala ničim sobitim, u času kad je sva njena volja išla za tim da shvati te čudne ljude, koji se ne boje umrieti.

Već su puštene i zvjeri. Izgladnjele životinje sa strahovitom rikom bacaju se na te jadnike. Lomljava kostiju, halapljivo žderanje, samrtne rane i umirući pogledi, sve se to izmješalo krikovima pobješnjele svietine, u kojoj je uzavrela krv tražila nova krvoprolića

I opet su došli robovi, da iznesu ostatke izmrcvarenih lješina. I opet su trubači dali znak za tišinu. Sliedi zadnja, glavna točka današnjeg rasporeda: Jedan će kršćanski svećenik biti bačen pred zvieri.

Aurelijin pogled upravljen je nepomično prema vratima u cirku, koja se u taj čas otvoriše. Pred gledaoce stupi mladi čovjek, lagana koraka, mirnih i odmjerenih kretnji, kao da će prisutnima održati propovied o svojoj vjeri. A on je to doista i htio. Propoviedati bez rieči. Niemo govoriti o vjeri, koja stvara junake, o Kristu kog treba posvjedočiti mučeništvom, o slobodi djeteta Božjeg, kojeg ne plaši tiranstvo ni pravo sile.

Stojeći uzpravan, prekriži na prsima ruke, očekujući mirno da se podignu vrata željeznih kaveza, koja će propustiti zvieri da ga raztrgaju. Vođa pretorijanaca, iz svoje lože, daje znak. Vrata se otvaraju. Gladni krvoždni leopardi svom brzinom jure prema čovjeku u cirku. On se ne miče. Još uviek skrštenih ruku i ponizno oborene glave, bavi se svojim mislima, kao da ga se sve to ništa ili veoma malo tiče.

Aurelijinim tielom prolaze trnci.

— Liep je kao Jupiter, misli ona. Čudan je taj njihov Bog, koji traži tako velike žrtve. Čudan je, ali i velik, kad ljudima daje toliku snagu...

U taj čas dogodi se nešto što nitko nije očekivao. Životinje u divljim skokovima dođoše do svećenika, ali ga ne taknuše. Poput krotke jagnjadi stadoše lizati rubove njegove haljine. A arenom i začuđenim Koloseumom začu se snažni, pobjednički glas svećenikov:

»Christus imperat! Christus regnat! Christus Deus!«

Što zvieri nisu mogle, mogao je čovjek. Vođ pretorijanaca uze luk i jednom strielom obori mučenika na krvavo tlo. Zvieri ga ni sad ne takoše, nego se laganim, ukroćenim korakom vratiše u svoje kaveze.

Igre su bile završene. Gomile napustiše Koloseum. Aurelija se, krenuvši prema svojoj nosiljci, dugo zadržala pred ogradom carske tribine i nepomično gledala mrtvog svećenika. Učinilo joj se da na njegovom licu počiva posmieh.

Prije nego što je krenula, skide sa svojih grudi krvavo crvenu ružu, utisne na nju cjelov i lagano je spusti na mladićevo mrtvo tielo.

(Svršit će se.)

DOPISI GOSPINOJ KRUNICI

† JELKA RUŽIĆ

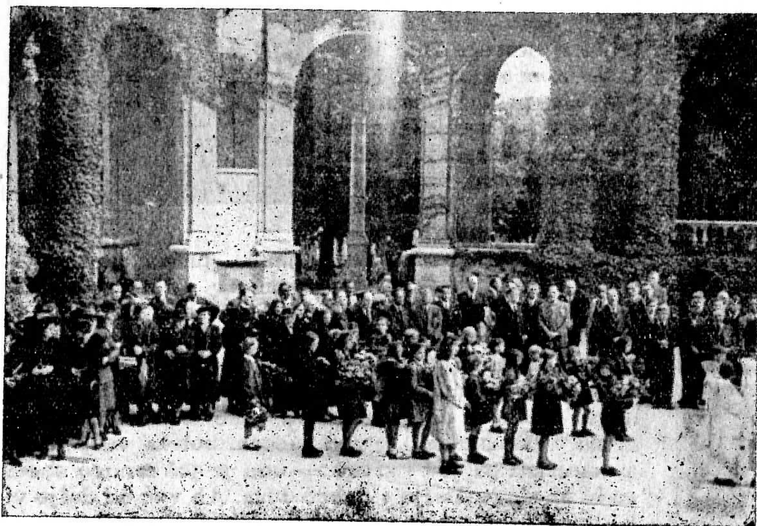

Tako se dobro sjećam. U rano poslije podne onoga kobnoga 22. II. 1944. išao sam po gradu da tražim pomoć i obaviestim znance i prijatelje o užasnoj tragediji, koja nas je zadesila. I lutajući našao sam se, ni sam ne znam kako, na Heinzelovoj ulici pred njezinom kućom. Došao sam, da nju, prvu od svih, potražim i obaviestim o obiteljskoj nesreći. Bila je u susjednom skloništu. Kad je izišla, priobćio sam joj nesreću, a u njezinim sam riečima i izražaju vidio i osjetio sestru, koja osjeća svu našu obiteljsku nesreću. I pritekla je u pomoć, kako može samo jedna prava sestra. Tako je uviek činila, odkad je upoznala i uzljubila naš Red. Nisam ni ja, a valjda ni ona, osjećao, da je i nju Gospodin već dosta pročistio, da je zrela, da podje tako brzo k braći, koja su je pretekla, pod plašt nebeske Majke u nebu. I premda je dulje bolovala, ipak nam se čini, da je tako naglo otišla i da je ostavila tako veliku prazninu, koju ćemo težko izpuniti. Puna zanosa, poleta, volje, idealizma i spremnosti za rad i žrtvu — ona je još mnogo obećavala u radu za slavu Božju i dobro duša. Ali već od dulje vremena podmukla bolest je uništavala i trošila njezin jaki organizam, dok ga nije sasvim uništila. I u svojoj bolesti, dok je vršila apostolat žrtve za svoj dragi Red i za duše, njezina apostolska duša nije mirovala, već je i u bolnici apostolski djelovala, pa se sjećam, kako mi je s veseljem pričala, kad sam je zadnji put posjetio, kako je dragi Bog nije uzalud poslao u bolnicu. Jednu je dušu u bolnici bila privela k Bogu.

Bila je pokojna s. Dominika (kako se je u III.em Redu zvala pok. Jelka Ružić) dušom i srdcem prava Dominikanka. I ako je u kasnijim godinama upoznala Red, ona ga je tako zavolila, tako je odgovarao njezinim duševnim sklonostima, da možemo bez pretjeravanja reći, da je bila savršena dominikanka. Bila je prije svega žena molitve i to duboke molitve. Molitva je prožimala čitavu njezinu dušu. Svaki dan je prisustvovala sv. Misi, svaki dan pristupala sv. Pričesti. Znala je revno obavljati različite ure klanjanja i sama i u

družtvu s drugim sestrama. Pjevanjem, ukrašivanjem i uredjivanjem crkve i crkvenog ruha, pripomaganjem zidanju novih hramova Božjih i snabdjevanjem potrebitog ruha, a osobito nastojanjem da odgoji kojeg svećenika Božjeg — s. Dominika je vršila svoj dominikanski apostolat. Ona je u Trećem zagrebačkom Redu bila začetnik akcije, da treći Red o svom trošku uzdržava jednog dominikanskog sjemeništarca i da pripomogne O. Provincijalu uzdržavati sjemenište. A kako je tek sretna bila, kad je jednom sinu svetog Dominika mogla biti duhovna majka i misna kuma!

Osobito se isticala u apostolatu, koji ženi najbolje odgovara, a to je apostolat djelatne kršćanske ljubavi prema biednima, i apostolat kršćanskoga odgoja djece. I u karitativnom družtvu kod Majke Božje Lurdske i u Maksimiru ona je bila jedna od najaktivnijih članica. Kako je vješto znala pomagati, raditi, organizirati različite karitativne akcije! A premda gospodja visokog družtva, znala se je sniziti do biednika, tražiti ih po podrumima i divljim zapuštenim kućicama i kolibama i nositi im utjehu i pomoć tjelesnu i duševnu. Nikada se nije zadovoljila, da

ih samo tjelesno pomogne. Mnogo je učinila, što nitko ne zna, osim dragog Boga, jer ona nije nikome govorila što čini, imajući pred očima samo bezsmrtne duše, koje je brižno nastojala privesti crkvi i svetim sakramentima. A onda apostolat kršćanskog odgoja djece, osobito onda, kad se je osnovala i počela širiti organizacija Mladih Kruničara. Odmah se je prihvatila službe revniteljice i tako zdušno vršila tu dužnost, da je svima bila uzor. Njezine su je Male Kruničarke zvale svojom mamicom i još se ni danas ne mogu uvjeriti, da je ne će više vidjeti. Njezin se apostolat očitovao i u Trećem Redu, kojemu je ona bila duša i svu brigu posvetila, da u njemu bude što bolji dominikanski duh. Ona je uglavnom organizirala posebne duhovne vježbe Trećega Reda, sve njegove akcije, a osobito je kao učiteljica novakinja ulagala svu svoju ljubav i umnu spremu, da novakinjama usadi što bolji duh.

Na koncu se ne može prešutiti njezina posebna ljubav prema našem samostanu i crkvi u Zagrebu od njegova početka pa sve do njezine smrti. Koliko tu nije njezina domišljata ljubav našla načina da se očituje i

izpolji. Znala je u svojoj otvorenoj i sestrinskoj ljubavi reći, opaziti i upozoriti što bi držala, da je za dobro samostana i Reda.

I tako je naša draga sestra Dominika stekla veliko blago za nebo. Svi žalimo za njezinim gubitkom, ali smo uvjereni, da smo dobili novu i moćnu zagovornicu na nebu. Odpratili smo je svi kako smo najbolje znali i mogli na vječno počivalište, ali sigurno ono bogatstvo cvieća na njezinu sprovodu bio je samo vanjski znak duhovnog cvieća, koje je ona poniela sa sobom pred vječnoga sudca, koji ju je sigurno i okrunio viencem vječne slave. Moli za nas s. Dominiko!

UPRAVITELJ III. REDA

† DARKO MANCE

Tako nas je brzo ostavio! Kao proljetni cviet, koji ocvate netom se zaljubiš u njegovu bjelinu. Ostavio nas je mali Darko, koji je s ponosom izticao da je Mali Ministrant i Mali Kruničar. Neobično pametno diete, na vrieme je sazrelo za nebo. Tkogod ga je poznavao, nije mogao suzdržati suze nad njegovim odlazkom. Ako je tako bilo nama, promislimo koliku su bol osjetili njegovi roditelji, bake, djed, tetke i kumovi! Njima je Darko bio i utjeha i zabava. Nek se tješe, da je on sada postao bieli Anđeo, koji prati svaki njihov korak u životu. Ne bere zaludu nebo najljepše plodove! Jer najbolji jesenski plodovi čuvaju se za zimu — i najbolja djeca bit će utjeha roditeljima ,kad dođe zima života. A koje je bolje diete od anđela?...

Njegov sprovod bio je najboljim dokazom za to. Mirogoj nije nikad doživio veličanstvenijeg sprovoda jednog djeteta. Nosili su ga mali Ministranti, a pratile s cviećem i suzama Male Kruničarke. I da im Darko

bude uviek u svježoj uspomeni, dobili su njegove spomen-sličice, koje će pobožno čuvati u svom molitveniku kao svetu sličicu. Na njima piše, da se Darko rodio 5. XII. 1939., a umro 10. VI. 1944. U tako kratkom vremenu Darko je svih osvojio. On će bdjeti nad našim družtvima, raztuženim roditeljima i svima, koji su ga ljubili.

Dragi Darko, moli za nas! *DUHOVNIK M. K.*

HRVATSKI DOMINIKANCI

NA SVOJEM KRIŽNOM PUTU

28. XI. 1943. izbacili su angloamerički zrakoplovi u naletu nad Gružem oko dvie stotine bombi. Pogodjena je dominikanska crkva i samostan. Čitavo pročelje crkve srozalo se je od vrha do dna u širini od 8 metara, a u dubini od 5 metara. Zid sa sjeverne strane crkve podpuno je prodrman, a južni se nagnuo prema glavnoj cesti. Krov je posve razlupan uslied kamenja, koje je po njemu padalo, i pritiska zraka. U unutrašnjosti crkve uništeno je pjevalište, dok je ostali dio crkve ovom zgodom bio sačuvan. Ali pred sedmicu dana, kod napada s mora, granata je prošla kroz zapadna crkvena vrata te eksplodirala u crkvi, porazbijala klupe i svete slike i prouzročila veliku štetu u unutrašnjosti crkve. Križ je na glavnom žrtveniku ostao poštedjen.

Samostan je takodjer težko nastradao. Bomba težko 500 kg pala je u klaustar, središnje dvorište, oko kojeg su kamene arkade, te je izkopala jamu 6 metara duboku, tako da je provrelo more. Arkade s odnosnim stupovima, svodovima, i kamenim pločama s južne i zapadne strane posve su uništene. Samostanski krovovi težko su razdrmani i djelomično srušeni od pritiska zraka i nabačenog težkog kamenja. Samostanski zid u pročelju s glavnim vratima sasvim je srušen. Osobito je težko stradalo zapadno krilo, gdje je sa strane ceste razoreno prizemlje i prvi kat. Ostale samostanske prostorije toliko su oštećene da nema niti jedne jedine prostorije za stanovanje. Da nevolja bude veća jedne noći sva su vrata obijena, a nešto imetka, što je bilo u samostanu, pokradeno.

Ipak se svake nedjelje i blagdana u jednoj malo bolje sačuvanoj prostoriji čita sveta Misa, a hrabriji vjernici okupljaju se oko sv. Križa, s kojega nas Spasitelj uči trpiti, žrtvovati se i praštati. **O. P.**

Ruševine crkve i samostana otaca dominikanaca u Gružu